

LLIBRES

'El taxidermista de la plaça Reial', de Núria Viladevall Palaus i Miquel Carandell Baruzzi

Història natural d'una botiga

[02/06/2022](#)

[Jesús I. Català Gorgues](#)

El taxidermista de la plaça Reial

Olors, història i testimonis d'un establiment singular

Núria Viladevall Palaus i Miquel Carandell Baruzzi

Editorial Alpina. Barcelona, 2021. 165 pàgines.

La ciència comporta molts més aspectes que aquells que acostumen a ser considerats per la grandiloqüència dels valors, les aplicacions i les justificacions. Les seues fronteres són molt més poroses que aquelles que voldrien establir-se des del confort complaent dels seus suposats vindicadors. I com a fet històric i social, la ciència comporta unes negociacions massa complexes per a pensar-nos que l'acostament al seu passat ha d'estar menat per allò que ens defineix al present.

La coautora d'aquest llibre, Núria Viladevall, és la besneta de Lluís Soler Pujol, fundador el 1889 d'una botiga de taxidèrmia i eines per al col·leccionisme de natura al carrer de Rauric de Barcelona, que anys després, amb el sonor rètol de «Museo Pedagógico de Ciencias Naturales», ocupà durant més de set dècades un baix a la singular plaça Reial. Núria ens ofereix a la primera part un exercici memorialístic guiat per les olors, pregonament impreses al fons del seu cervell, que configuren la densíssima atmosfera on els seus iaïos, la seua mare i els seus oncles, amb un bon grapat de treballadors, bastien la preparació quotidiana de les pells,

les plomes, les escates i les closques que atreïen els clients fidels i els curiosos ocasionals: naturalistes professionals, col·leccionistes aficionats, professors i pedagogs, caçadors i toreros, artistes plàstics i audiovisuals, periodistes i escriptors, a més de dotzenes de xiquets i xiquetes que s'aturaven, bocabadats o espaordits, als grans aparadors de l'establiment. La Núria nena també fou part activa d'aquella ordenada barreja de naftalina, vernís, trementina, cianur, sang i essència de mirbà. Oloros que de segur també despertien l'evocació d'aquells que, pel contacte amb les col·leccions d'història natural, han estat exposats a aromes tan excessius i sentors tan violentes.

«A la taxidèrmia li resta un marge molt estret de legitimitat, fins el punt que se sent dir que ni sentit patrimonial ja té»

Per la seua banda, l'altre coautor, Miquel Carandell, és un historiador de la ciència molt ben dotat per a fer d'un estudi rigorós una lectura engrescadora. Miquel és qui ens conta la història d'aquell empenedor Soler, taxidermista de referència i visionari d'un destí superior, alhora científic, artesà i educador, per a la seua disciplina. De la seua coratjosa vídua, Carmen Boix, i d'aquella filla, Anna, emmaridada amb un jardiner, Josep Palaus, que es capbussà en el negoci per a donar-li una nova volada, amb la capacitat adaptativa del comerciant que sap detectar els aires nous abans que s'alce el vent. La filla d'ambdós, Carmen, serà la que mantindrà la persiana alçada fins que els temps de la Barcelona neocosmopolita i creixentment turitzada imposen la versió més laminadora de la globalització. La botiga tancà el 1991, a punt d'encendre's el foc olímpic al Montjuïc que assortia de jaspi els fons mineralògics d'aquella meca del col·leccionisme. Perquè Carandell no només ens conta una història familiar al voltant d'una botiga: ens parla de la diversitat de públics que s'hi acostaven, no només –i moltes vegades no tant– per comprar, sinó perquè l'establiment naturalista de la plaça Reial, el del gran goril·la, era també lloc de tertúlia, espai d'intercanvi i bressol de vocacions. Tot, per aquella capacitat inductora de la curiositat que suscita tan eficaçment la diversitat natural. Ens parla també del compromís educatiu d'alguns prestigiosos centres d'ensenyament mitjà i d'algunes modestes escoles rurals que n'eren clients. I ens en parla perquè tot açò està arrelat en una geografia, d'un àmbit urbà mutant i alhora resistent en la seua particularitat.

El llibre es clou amb una tercera part, en què els autors deixen pas als testimonis de taxidermistes, galeristes, museòlegs, periodistes i historiadors, els quals complementen, des de l'experiència personal, una narració que, de tan vivaç, ens aborriona. Tant pot oferir-nos una botiga de taxidèrmia i minerals? N'hi deu haver qui arrufe el nas, com aquella novieta que apareix en un d'aquests testimonis, incapaç d'entendre que un xicot estiguera tan tocat de l'ala per les pedres com per a gastar-se uns escassos diners en un lloc inquietant i pudent. I també l'arrufaran, i faran una ganyota de fàstic, els qui consideren que la taxidèrmia és una cosa passada de moda, l'expressió més grollera de la crueltat amb els altres pobladors del planeta, i que no mereix cap altra cosa que l'oblit. A la taxidèrmia li resta un marge molt estret de legitimitat, fins el punt que se sent dir que ni sentit patrimonial ja té. Tanmateix, si la jutgem des d'uns valors sortosament molt difosos –no prou encara– en la nostra època, no podrem entendre uns sentiments i unes passions que operaven a favor de la ciència i l'educació, que estretien vincles i lligams d'amistat i col·laboració, i que suscitaven emocions sinceres d'amor per la natura. *El taxidermista de la plaça Reial* és un llibre amable, que ens fa participar amb una tendresa infinita de la memòria i de la història d'una botiga i una nissaga, ambdues intel·ligibles en el llindar inextricable que es produeix quan conflueixen coneixement, comerç, amor a la natura i gust pel benfer. Alhora, és una obra implacable, com una estaca que colpeja les dents, que ens obliga a despullar-nos de les màscares de la correcció, que ens

empenta a una presa de posició radical sense marge per a la impostura. Com d'una altra manera, si la taxidèrmia rau al llindar de la vida i la mort?

© Mètode 2022 - 113. Vida social - Volum 2

Jesús I. Català Gorgues

Professor titular d'Història de la Ciència. Universitat Cardenal Herrera-CEU (València), CEU Universities.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)